

دلایل ایجاد بستر خیس

یکی از مواردی که پرورش دهندگان طیور بویژه طیور گوشتی طی دوره پرورش با آن مواجه می شوند وجود بستر خیس می باشد. عوامل مدیریتی، تغذیه ای و بیماریها می توانند سبب بروز این مشکل شوند. بستر خیس، که علت آن بروز اسهال در گله می باشد، نباید با آنتریت و یا تورم روده اشتباه شود. اسهال عارضه ای است که مدفوع حالت آبکی داشته باشد، در صورتیکه آنتریت، تورم بافت مخاطی روده در اثر عواملی مثل کوکسیدیوز و غیره می باشد. در حالت طبیعی، مدفوع با منشا روده ای در طیور دارای رنگ حنایی و یا قهوه ای با رسوب اورات در سطح آن می باشد که ۱۲ تا ۱۶ بار در شبانه روز تخلیه می گردد. مدفوعی که منشا آن از سکوم باشد، دارای رنگ قهوه ای تیره، بصورت نیمه مایع می باشد و معمولا یک یا دو بار در شبانه روز دفع می شود، که این نوع مدفوع نیز نباید با مدفوع اسهالی اشتباه گردد.

مدیریت و رابطه آن با بستر خیس در طیور

بستر طیور باید در سطح و عمق آن از نظر قوام و چسبندگی یکسان باشد. در شرایط مدیریتی مناسب و سلامت گله با توجه به سن، رطوبت بستر می تواند بین ۱۰ تا ۳۰ درصد متغیر باشد. اگرچه در مناطق گرم و بسیار خشک رطوبت به ۵ درصد نیز ممکن است کاهش یابد. بستری که دارای چنین شرایطی باشد بعد از چسبندگی در اثر فشردن در بین انگشتان بلافاصله ذرات آن از همدیگر جدا خواهند شد، که وجود این حالت عدم چسبندگی ناشی از فعالیت باکتری های موجود در آن می باشد. بستری که رطوبت آن بیشتر از ۳۰ درصد باشد بعد از فشردن در دست حالت خود را حفظ کرده و ذرات آن از همدیگر جدا نخواهند شد. بستر خیس گاهی به بستری گفته می شود که فقط سطح آن مرطوب و چسبنده می باشد، ولی قسمت های عمقی آن ممکن است خشک باشد. در چنین مواردی قسمت های سطحی بستر بعد از خشک شدن تشکیل لایه ای چسبنده و سفت را می دهد و به عبارت دیگر از نظر قوام و چسبندگی در سطح و عمق از یکدیگر متفاوت می باشد. وجود بستر سفت در نقاطی از سالن سبب می شود که طیور تمایلی به نشستن در این محل ها نداشته باشند، لذا به علت نرسیدن گرمای بدن طیور به این نقاط و عدم فعالیت باکتری های موجود در ن رطوبت و چسبندگی باز هم بیشتر خواهد شد. در صورت وجود چنین حالتی در بستر با بهبود شرایط مدیریتی و زیر و رو کردن بستر باید اقدام به رفع این مشکل کرده و در صورت نیاز

مقداری بستر تازه اضافه نمود، تا مرغها تشویق به نشستن در آن نقاط شوند. با جلوگیری از ریزش آب در سالن، تنظیم مقدار و ارتفاع آب خوری ها و بهبود تهویه می توان از تشکیل بستر بهم چسبیده و سفت شده جلوگیری نمود. در میان عوامل مدیریتی، تهویه می تواند بیشترین نقش را داشته باشد. ۱۰۰۰ قطعه مرغ در شبانه روز حدود ۵۰۰ لیتر آب از طریق مدفوع دفع می کنند. تهویه ناقص که قادر به تخلیه این مقدار آب از سالن نباشد، به آسانی و بویژه در زمستان می تواند سبب بروز بستر خیس و ایجاد چسبندگی در سطح آن گردد.

تغذیه و رابطه آن با بستر خیس در طیور

فعالیت کلیه در طیور به صورت مداوم و ادرار که به صورت مایع غلیظ موکوسی و حاوی مقدار زیادی اورات است. با پوشانیدن سطح مدفوع دفع می گردد. مکانیسمی که بنام جریان برگشتی نامیده می شود، سبب می گردد مقداری از آب و الکترولیت ها مجددا در راست روده جذب شده و تعادل الکترولیتی برقرار گردد. افزایش مصرف آب صرف نظر از علت آن می تواند سبب بروز اسهال، مدفوع آبکی و بستر خیس گردد که به تعدادی از آنها اشاره می شود.

۱- جیره بندی دان و یا ناکافی بودن دان بویژه درگله های مرغ گوشتی که دان جیره بندی می گردد بوضوح دیده می شود.

۲- کیفیت آب و دان مصرفی از نظر مقادیر سدیم، پتاسیم و منیزیم.

سدیم و پتاسیم حجم آب بدن را تنظیم می کنند. وجود مقدار زیادی سدیم در آب مصرفی و یا در دان که می تواند به صورت نمک باشد سبب افزایش مصرف آب خواهد شد. وجود پتاسیم اضافی نیز که می تواند ناشی از وجود آن در مواردی مثل کنجاله سویا، ملاس و غیره باشد. نظیر سدیم سبب افزایش مصرف آب و اسهال خواهند شد. منیزیم از عناصری است که به علت وفور آن در مواد اولیه مورد استفاده دان، به مکمل طیور افزوده نمی شود. معهذ وجود مقدار زیادی از این عنصر در آب، سبب بروز عارضه اسهال و خیس شدن بستر خواهد شد.

۳- متعادل نبودن جیره از نظر مقدار پروتئین و اضافه بودن و بویژه وجود پروتئین باکیفیت و با قابلیت هضم کم در آن وجود چنین پروتئینی که بخوبی هضم و جذب نشده باشد در انتهای روده در اثر تخمیر میکروبی سبب بروز اسهال می گردد. بروز عارضه سوختگی مفصل خرگوشی در نیمچه های گوشتی ناشی از وجود مقادیر زیادی پروتئین با قابلیت هضم کم نظیر پودر گوشت و ضایعات کشتارگاهی درجیره می باشد.

۴- وجود مقادیر زیادی قند جذب نشده درموادی مثل جو و تغییر فشار اسمزی ناشی از آن در روده اسهال برور خواهد کرد.

۵- تغییر ناگهانی مواد اولیه و فرمول دان نیز می تواند سبب ایجاد اسهال در طیور گردد.

۶- افزودن چربی با کیفیت پایین و غیر قابل هضم از دیگر عوامل بروز اسهال و مدفوع آبکی در طیور می باشد.

۷- ویروس‌ها، باکتریها، تک یاخته ایها و مایکوتوکسین ها نیز نقش مهمی در ایجاد عارضه اسهال در طیور می توانند داشته باشند.

۸- مصرف آنتی بیوتیک ها و انواع داروهای ضد میکروبی نیز یکی از علل اصلی بروز اسهال در طیور می باشند. بروز اسهال ناشی از ترکیبات ضد میکروبی بویژه در کشورهایی که به صورت مداوم از این مواد استفاده می شود، یکی از مشکلات این صنعت می باشد. که متأسفانه کمتر به آن توجه شده و حتی تصور می شود که با مصرف این ترکیبات بروز اسهال باید کمتر نیز گردد. مصرف ترکیبات ضد میکروبی با تغییر فلور میکروبی روده و ایجاد عدم تعادل بین میکروارگانیزم های مفید و مضر سبب بروز اسهال می شوند.

عواقب ناشی از وجود بستر خیس در طیور

- ۱- افزایش مقدار آمونیاک در سالن که ناشی از تخمیر اوره می باشد.
- ۲- کاهش مصرف دان ناشی از افزایش آمونیاک و بروز و یا تشدید عوارض تنفسی و مستعد شدن گله به بیماری های میکروبی و کلی باسیلوز.
- ۳- کاهش جذب مواد و کاهش راندمان و عملکرد گله.
- ۴- مستعد شدن گله به بیماری های روده و بویژه کوکسیدیوز.
- ۵- آلودگی سطح خارجی پرنده افزایش تورم مفصل خرگوشی و ایجاد زخم در جناغ سینه که در نهایت منجر به حذف تعداد بیشتری از طیور در کشتارگاه خواهد شد.

دکتر سورن پزشکیان

تهیه و تنظیم
مرکز اطلاع رسانی طیور ایران

شماره های تماس با مرکز:

تلفن: ۰۱۷-۳۳۳۴۹۱۲۹ تلفکس: ۰۱۷-۳۳۳۴۸۱۴۲